

Муниципаль автономлы мәктәпкәсә белем биреү учреждениеһы
«Сулпылар» балалар баксаһы

Тәрбиәселәр өсөн консультация

***Тема: «Интеллектуаль уйындар аша
балаларҙың аң-зиһенен үстөрөү».***

Тәрбиәсе:
Өмөтбаева Г.М.

Сибай, 2017 йыл

Без тәрбиәсе буларак, үзебезнең эшебезгә күберәк балаға уйын аша белем бирергә тырышабыз. В.А. Сухомлинский языуы буйынса: «Уйынһыз баланың тулыһынса үсеше юк. Уйын – ул зур, якты тәзрә, шул тәзрә аша баланың рухи донъяһына аңлау, белем дәрте ағыла. Уйын – ул оскон, кызыкһыныусанлыҡ ты ут кеүек кабындыра».

Шунлыктан без үзебезнең эшебезгә балаларҙың аҡыл-зиһенен, танып-белеүҙерен, уйлау, фекерләү һәләттәрен үстәреүсә уйындар кулланабыз. Был уйындар балаларҙан артыҡ белем һорамай. Уйын барышында балалар һизмәйзә кала, һизмәгәлер өйрәнгәндәрен. Ләкин, һизмәстән мәктәпкәсә йәштәге балалар үззәре һанайзар, тезеп һалалар, алаалар, логик мәсьәләләр һисәләр, схемалар һәм төрлө модельдәр төзөйзәр.

Мәктәпкәсә йәштәге балалар үсеше өсөн тәғәйенләнгән материалдар араһынан, без күберәк әһәмиәтебезгә ошондай инновацион уйындарға бирәбез:

- Дьенеш блоктары;
- Кюизенер таяксалары;
- Танграм уйыны;
- Глен Доман методикаһын кулланабыз.

Логик **Дьенеш блоктары** – ул дидактик уйын. Математиканан балаларҙың уйлау, фекерләү һәләттәрен үстәреү өсөн иң уңайлы кулланма. Дьенеш блоктар менән таныштырыу бер һисә этаптан тора.

Тәүзә, без балаларҙы был уйын менән таныштырып үттек, төрлө әйберзәр төзөп булыуын аңлаттыҡ. Шунан уларҙың төсөн, формаһын, зурлығын, яһылығын күрһәттек.

Үткәргән эшмәкәрлектәзә, балалар үззәре формаһын, төсөн, зурлығын, яһылығын айырырға өйрәнәләр. Шулай ук, тиңләп тә карайзар. Уйын баланың иғтибарын үстәреүгә булышлыҡ итә.

Был уйын дидактик принцип буйынса күзалланған, ябайзан катмарлыға. Дьенеш блоктары баланың йәшенә карап кулланыла, уның

бөтәһелә кулланылмай. Иң тәүзә өйрәнәләр төрлө формаһын һәм төрлө блоктарын, уларзың размеры һәм ясылығы тигеҙ булырға тейеш һ.б.

Һәр баланың индивидуаль һыҙаттарын күзалларға кәрәк. Үз аллы еңелен эшләп өйрәнгәндән һуң, шунан ғына ауырын тәкдим итер кәрәк.

Һәр төркөм балалары был уйынды кызыкһынып, мауыуығып уйнайзар.

Шулай ук үзебезең эшебеззә танграм уйынында кулланабыз. Был уйын уйлау, фекрләү, форманы, размерзы күзалларға, сағыштырырға өйрәтә. Ижадилыкты, откорлокто, зирәклекте үстерә, күзәтеүсәнлек һәләтен нығыта.

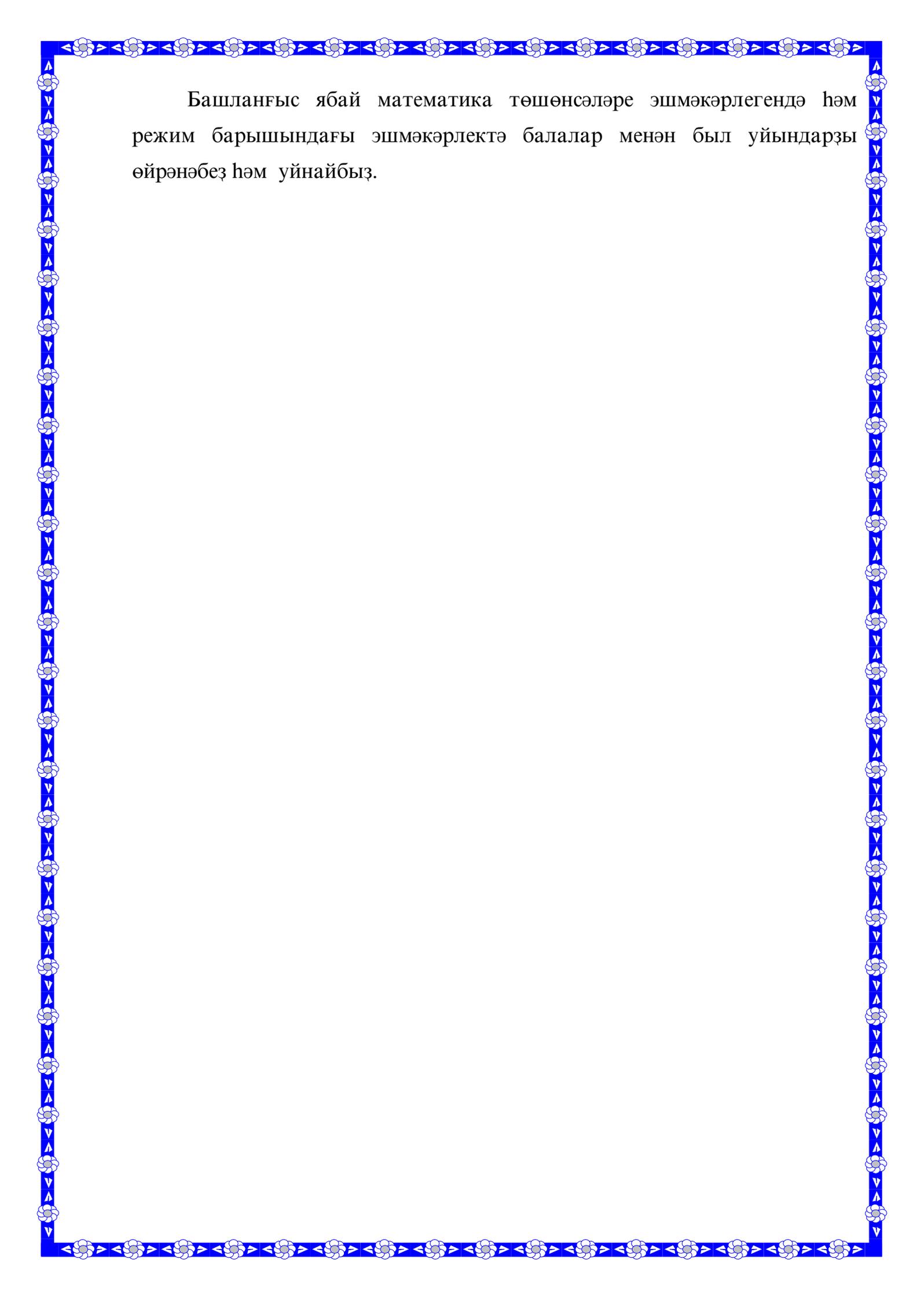
Танграм – ул мауыктырғыс башваткыс, 2-3 йәшлек балала уйнай ала. Уйын балаларзы кағизә буйынса уйнарға өйрәтә. Образлы-фекерләүзе, күзаллаузы, игтибарлыкты үстерә. Төсөн, формаһын айырырға күнектерә.

Тәүзә балаларзы танграм менән таныштырзык. Уйнаузы еңел генә схемаларзан башланык. Әлегә уртансылар төркөмө танграмды схеманың өстөнә һалып уйнарға өйрәнәләр. Артабан өйрәнеүзәренә карап танграмды схема өстөнә һалып түгел, ә схема эргәһенә һалып эшләргә өйрәтә башлайбыз. Мәктәпкә әзерлек төркөмө үззәре фигуралар уйлап һалырға өйрәнәләр.

Шулай ук үзебезең эшебеззә **Кюизенер** таяксаларын да кулланабыз.

Кюизенер таяксалары ярзамында безең төркөм балалары һүрәткә карап мәсәлән ултырғысты, әтәсте эшләй ала. Балаларзың математик төшөнсәләрен нығытыуза ярзам итә. Аң-зиһенен үстерә, дәрәс итеп логик миһалдар сисергә өйрәтә. Балаларза кызыкһыныу уята.

Тағы ла уртансылар төркөмөндә тәрбиәсе Рәфиғә Хамидулла кызы **Гленн Доман** методикаһын кулланып балаларзың аң-зиһендәрен үсештерә. Доманның карточкаларанын куллана.

Башланғыс ябай математика төшөнсәләре эшмәкәрлегендә һәм режим барышындағы эшмәкәрлектә балалар менән был уйындарҙы өйрәнәбез һәм уйнайбыз.